

“Atureu-vos, reconeixeu que jo soc Déu”

Carta de l'Abat General OCist per al temps d'epidèmia

Estimats,

la situació creada amb la pandèmia del coronavirus m'empeny a posar-me en contacte amb tots vosaltres mitjançant aquesta carta, com un signe del fet que vivim aquesta situació en comunió, no tan sols entre nosaltres, sinó amb tota l'Església i amb tot el món. Trobant-me a Itàlia i a Roma, experimento aquesta prova en un punt crucial, tot i que és prou clar que la majoria de països en els quals vivim es trobaran aviat en la mateixa situació.

De profit a tots

És evident que la primera reacció correcta que hem de tenir, com a Orde i cada comunitat monàstica, és seguir les indicacions de les autoritats civils i eclesiàstiques per contribuir amb l'obediència i el respecte a una ràpida solució d'aquesta epidèmia. Mai com ara se'ns demana a tots d'adonar-nos fins a quin punt la responsabilitat personal és un bé per a tots. El qui accepta les normes i els comportaments necessaris per protegir-se del contagi contribueix a limitar-lo també per als altres. Aquesta seria una regla de vida que caldria observar sempre, a tots els nivells, però en l'emergència actual queda ben palès que tots som solidaris en el bé i en el mal.

Però, a banda de l'aspecte sanitari de la situació, què ens demana aquest moment dramàtic pel que fa a la nostra vocació? A què ens crida Déu com a cristians i particularment com a monjos i monges en aquesta prova universal? Quin testimoni som invitats a donar? Quina ajuda específica estem cridats a oferir a la societat, a tots els nostres germans i germanes en el món?

Em ve de nou a la memòria l'expressió de la *Carta Caritatis* sobre la qual vaig posar sovint l'accent l'any passat, en particular en la *Carta de Nadal 2019* que, entre altres coses, sortia a la llum precisament quan a la Xina començava el contagi del COVID-19: “*Prodesse omnibus cupientes* – desitjosos de ser de profit a tots” (cf. CC, cap. I). Quin servei útil estem cridats a oferir a tota la humanitat en aquest precís moment?

“Atureu-vos, reconeixeu que jo soc Déu”

Potser el nostre primer deure és viure aquesta circumstància donant-li un sentit. En el fons, el veritable drama que viu actualment la societat no és tant o només la pandèmia, sinó les seves conseqüències per a la nostra existència quotidiana. El món s’ha aturat. Les activitats, l’economia, la vida política, els viatges, les diversions, l’esport s’han aturat, com per a una Quaresma universal. Però no tan sols això: a Itàlia, i ara també en altres països, s’ha tancat també la vida religiosa pública, la celebració pública de l’Eucaristia, totes les trobades i reunions eclesials, si més no aquells en els quals els fidels es troben físicament. És com un gran dejuni, una gran abstinència universal.

Aquest arrest imposat pel contagi i per les autoritats és presentat i viscut com un mal necessari. I, tanmateix, l’home contemporani ja no sap aturar-se. S’atura només si l’hi obliguen. En la cultura occidental actual, d’altra banda globalitzada, aturar-se lliurement ha esdevingut quelcom quasi impossible. Ni tan sols per les vacances hom s’atura veritablement. Només els contratemps desagradables reïxen a deturar-nos en la nostra cursa afanyosa per treure sempre més i més profit de la vida, del temps, i sovint també de les altres persones. Ara, però, un contratemps desagradable com és una epidèmia ens ha fet aturar a quasi tots. Els nostres projectes i els nostres plans han estat anul·lats, i no sabem fins quan. També nosaltres, tot i que vivim una vocació monàstica, tal vegada de clausura, ens hem avesat a viure com tothom, a córrer com tothom, a pensar en la nostra vida sempre projectant-nos vers un futur!

Aturar-se, ben al contrari, vol dir retrobar el present, l’instant que hem de viure ara, la veritable realitat del temps, i, per consegüent també la veritable realitat de nosaltres mateixos, de la nostra vida. L’home viu només en el present, però sempre tenim la temptació de quedar-nos aturats en el passat que ja no és, o a projectar-nos vers un futur que encara no és i que tal vegada no serà mai.

En el salm 45, Déu ens invita a aturar-nos per reconèixer la seva presència enmig nostre: “Atureu-vos, reconeixeu que jo soc Déu: domino els pobles, domino la terra. El Senyor de l’univers és amb nosaltres, la nostra muralla és el Déu de Jacob.” (Sl 46,11-12)

Déu ens *demana* que ens aturem; no ens ho imposa. Vol que ens aturem davant d’ell i que ens hi quedem lliurement, perquè ho volem, això és, amb amor. No ens detura com un policia que arresta un delinqüent en fuga. Vol que ens aturem com hom s’atura davant la persona estimada, o davant la tendra bellesa d’un nounat que dorm, o davant una posta de sol o una obra d’art que ens omplen d’estupor i de silenci. Déu ens demana que ens aturem reconeixent que la seva presència, que per nosaltres omple tot l’univers, és la cosa més important de la vida, que res no pot superar. *Aturar-se davant Déu vol dir reconèixer que la seva presència omple l’instant i satisfà plenament el nostre cor, en qualsevol circumstància i condició en què ens trobem.*

Viure la coacció amb llibertat

Què vol dir això en la situació actual? Que la podem viure amb llibertat, tot i la coacció. La llibertat no és triar sempre el que es vol. La llibertat és la gràcia de poder triar el que dona plenitud al nostre cor fins i tot quan ens ho han pres tot. Fins i tot quan ens prenen la llibertat, la presència de Déu ens conserva i ens ofereix la suprema llibertat de poder aturar-nos davant d'ell, de reconèixer-lo present i amic. És el gran testimoniatge dels màrtirs i de tots els sants.

Quan Jesús va caminar sobre les aigües per aconseguir els seus deixebles enmig del mar en tempesta, els va trobar que no podien avançar perquè el vent era contrari: "Les ones sacsejaven la barca, perquè el vent era contrari" (Mt 14,24). Els deixebles lluiten impotents contra el vent que els obstaculitza el projecte d'arribar a l'altra riba. Jesús els aconsegueix com només Déu pot apropar-se a l'home, amb una presència lliure de qualsevol coacció. Res, cap vent contrari ni cap llei de la natura es poden oposar al do de la presència de Crist que ve per salvar la humanitat. "A la matinada, Jesús va anar cap a ells caminant sobre l'aigua" (Mt 14,25).

Hi ha però una altra tempesta que voldria obstaculitzar la presència amiga del Senyor: la nostra desconfiança i la nostra por: «Quan els deixebles el veieren caminant sobre l'aigua, es van esglaiar i es digueren: "És un fantasma!" I es posaren a cridar de por» (Mt 14,26). Sovint el que imaginem amb els ulls de la nostra desconfiança transforma la realitat en un "fantasma". És com si nosaltres mateixos alimentéssim la por que ens fa cridar. Jesús, emperò, és més fort també que aquesta tempesta interior. Se'ns apropa més i més, ens fa sentir la seva veu, la sonoritat aquietadora de la seva presència amiga: «Però de seguida Jesús els digué: "Coratge! Soc jo. No tingueu por!"» (Mt 14,27).

«Els qui eren a la barca es prosternaren davant d'ell i exclamaren: "Realment ets Fill de Déu!"» (Mt 14,33). Tan sols quan els deixebles reconeixen la presència de Déu i l'acullen com a tal, això és, s'hi aturen al davant, el vent deixa d'oposar-se'ls (cf. Mt 14,32) i "tot seguit la barca tocà terra al lloc on anaven" (Jn 6,21).

Pot passar això en la situació de perill i de por que vivim ara enfront de la propagació del virus i de les conseqüències, certament greus i duradores, que aquesta situació pot tenir sobre tota la societat? Reconèixer en aquesta circumstància una possibilitat extraordinària d'acollir i adorar la presència de Déu entre nosaltres no vol dir de cap manera defugir la realitat i renunciar als mitjans humans que cal posar en joc per defensar-nos del mal. Seria un insult als qui ara, com tot el personal sanitari, se sacrifiquen pel nostre bé. Seria també blasfem pensar que Déu ens envia una prova per tal de mostrar-nos, en alliberar-nos-en, com m'és de bo. Déu fa seves les nostres proves, les sofreix amb nosaltres i per nosaltres fins a la mort de Creu. Ens revela així que la nostra vida, tant en la prova com en el consol, té un sentit infinitament més gran que la resolució del perill actual. El veritable perill que amenaça la vida no és la mort, ans la possibilitat de viure sense sentit, de viure sense tendir a una plenitud més gran que la vida i a una salvació més gran que la salut.

Aquesta pandèmia, amb tot el que comporta i les seves conseqüències, és per a tots una ocasió d'aturar-nos de veritat, i no perquè se'ns hi obliga, sinó perquè el Senyor ens convida a estar davant d'ell, a reconèixer que ell, precisament ara, ens ve a trobar enmig de la tempesta de les circumstàncies i de les nostres angoixes, proposant-nos una renovada relació d'amistat amb ell, amb ell que, d'altra banda és capaç d'aturar la pandèmia tal com va calmar el vent, però que sobretot ens renova el do de la seva presència amiga, que venç la nostra fragilitat plena de temor —Coratge! Soc jo. No tingueu por!— i ens vol conduir sense trigança al destí últim i ple de l'existència: Ell mateix que està i camina amb nosaltres.

Hauríem de viure sempre així

Aquesta escena de l'Evangeli, com l'escena del món pertorbat d'avui, no ens hauria de semblar tan estranya. Fet i fet, la nostra vocació de batejats, com la nostra vocació a la vida consagrada en la seva forma monàstica, ens hauria d'ajudar sempre i recordar-nos que hem de viure així. La situació actual ens demana, a nosaltres i a tots els cristians, una mica allò que sant Benet diu del temps de Quaresma (cf. RB 49,1-3), que hauríem de viure sempre així, amb aquesta sensibilitat al drama de la vida, amb aquest sentit de la nostra fragilitat estructural, amb aquesta capacitat de renunciar a les coses supèrflues per preservar tot el que en nosaltres i entre nosaltres és més profund i veritable, amb aquesta fe que la nostra vida no és a les nostres mans sinó a les mans de Déu.

Hauríem de viure, doncs, sempre amb la consciència que tots som responsables els uns dels altres, solidaris en el bé i en el mal de les nostres opcions, dels nostres comportaments, fins i tot dels més amagats i aparentment insignificants.

Aquesta prova que ara ens turmenta també ens ha fer més sensibles a tantes proves que colpeixen els altres, els altres pobles, que tan sovint veiem sofrir i morir amb indiferència. Ens recordem, per exemple, que mentre a nosaltres ens afligeix el coronavirus, els pobles de la Banya d'Àfrica pateixen des de fa mesos una plaga de llagosta que amenaça la subsistència de milions de persones? Ens recordem dels emigrants retinguts a Turquia? Ens recordem de la ferida sempre oberta a Síria i a tot l'Orient Mitjà? ...

Un temps de prova pot tornar les persones més dures o més sensibles, més indiferents o més compassives. Tot depèn, en el fons, de l'amor amb què el vivim, i és això sobretot el que Crist ve a donar-nos i a desvetllar en nosaltres amb la seva presència. Qualsevol prova passa abans o després, però si la vivim amb amor, la ferida que la prova ha infligit en la nostra vida podrà restar oberta, com sobre el Cos del Ressuscitat, com una font de compassió que raja sempre.

Servidors del crit que suplica la salvació

Hi ha emperò un deure que estem cridats a assumir de manera específica: l'ofrena de la pregària, de la súplica que demana la salvació. Jesucrist, amb el baptisme, la fe, la trobada amb ell mitjançant l'Església i el do d'una vocació particular a estar amb ell en l'"escola del servei del Senyor" (RB Prol 45), ens ha cridat a estar davant el Pare

demanant-ho tot en el seu nom. Per això ens dona l'Esperit que, "amb gemecs que no es poden expressar", "ve en ajut de la nostra feblesa, ja que no sabem com hem de pregar com cal" (Rm 8,26). Abans d'entrar en la passió i la mort, Jesús va dir als seus deixebles: "Soc jo qui us he escollit a vosaltres (...) Tot allò que demanareu al Pare en nom meu, ell us ho concedirà" (Jn 15,16). No ens va escollir només per pregar, sinó per *ser sempre escoltats* pel Pare.

La nostra riquesa és alhora la pobresa de no tenir cap altre poder que el de suplicar amb fe. I aquest és un carisma que no se'ns ha donat només per nosaltres, sinó per portar a compliment la missió del Fill que és la salvació del món: "Déu no ha enviat el seu Fill al món perquè el món fos condemnat, sinó per salvar-lo per mitjà d'ell" (Jn 3,17). També la necessitat de conservar o recuperar la salut, que ara tothom experimenta, potser amb angoixa, és una necessitat de salvació, de la salvació que preservi la nostra vida de saber-se sense sentit, sacsejada per les onades sense un destí, sense la trobada amb l'Amor que ens la dona a cada instant per arribar a viure eternament amb ell.

Aquesta consciència del nostre deure prioritari de pregària per tots ens ha de fer universalment responsables de la fe que tenim, i de la pregària litúrgica que l'Església ens confia. En aquest moment en què la majoria dels fidels es veuen obligats a renunciar a l'Eucaristia comunitària que els aplega en les esglésies, com ens hem de sentir responsables de les Misses que podem continuar celebrant en els monestirs, i de la pregària de l'Ofici Diví que continua aplegant-nos al cor! No tenim certament aquest privilegi perquè siguem millors que els altres. Tal vegada se'ns concedeix precisament perquè no ho som, i això fa que la nostra súplica sigui més humil, més pobra, més eficaç davant el Pare bo de tots. Hem de ser més que mai conscients que cap de les nostres pregàries i litúrgies no ha de ser viscuda sense sentir-nos units a tot el Cos de Crist que és l'Església, la comunitat de tots els batejats que frisa per abraçar tota la humanitat.

La llum dels ulls de la Mare

Cada vespre, en tots els monestirs cistercencs del món, entrem en la nit cantant la *Salve Regina*. També això ho hem de fer pensant en les tenebres que sovint embolcallen la humanitat, cuidant engolir-la. En la *Salve* implorem sobre tota la "vall de llàgrimes" del món, i sobre tots els "exiliats fills d'Eva", la llum dolça i consoladora dels "ulls misericordiosos" de la Reina i Mare de Misericòrdia, perquè en qualsevol circumstància, en qualsevol nit i perill, la mirada de Maria *ens mostri Jesús*, ens mostri que Jesús és present, que ens conforta, que ens guareix i ens salva.

Tota la nostra vocació i missió es troba continguda en aquesta pregària.

Que Maria, "vida, dolcesa i esperança nostra", ens atorgui de viure aquesta vocació amb humilitat i coratge, oferint la nostra vida per la pau i la joia de tota la humanitat.

Roma, 15 de març de 2020
Diumenge III de Quaresma

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori OCist